

ქრისტიანული ოჯახი

წმინდა სამების საკათედრო ტაძრის დეკანოზი ბიძინა (გუნია)

წინათქმა

მორწმუნე ადამიანის ცნობიერება და სოფლალქმა, მკვეთრად განსხვავდება ურწმუნო ადამიანის შეხედულებებისა და წარმოდგენებისაგან. მართლმადიდებელი ადამიანის თვალსაწიერი ამქვეყნიურ, მიწიერ საზღვრებს სცილდება და დროში მარადისობას ჭვრეტს. მისი ცნობიერება სამყაროს არსებობას მოიცავს ქვეყნიერების შექმნიდან ვიდრე მეორედ მოსვლამდე, და მის შემდგომ პერიოდსაც – მარადიულ ცხოვრებას, რომელსაც უაღრესად ნათლად წარმოგვიჩენს მართლმადიდებლური სარწმუნოების სიმბოლო (მრწამსი): *„...მოველი აღდგომასა მკვდრეთით. და ცხოვრებასა მერმისა მის საუკუნესასა. ამინ“*.

ამგვარად, ჭეშმარიტი მორწმუნისათვის, ხილულ სამყაროსთან ერთად, პარალელურად, უხილავი სულიერი სამყაროც არსებობს და ეკლესიური ცხოვრებით, ორივე სამყაროს რეალიების თანაზიარი ხდება. ამასთან, იგი აცნობიერებს, რომ ღვთის მიერ დადგენილი წესით, ორივე სამყარო განმსჭვალავს ერთმანეთს, სადაც იერარქიულად უპირატესი ადგილი ხილულ სამყაროს განეკუთვნება.

რადიკალურად განსხვავებულია ამქვეყნიური საზრუნავით დამძიმებული, ოდენ ყოფით პრობლემებს გადაგებული ადამიანის ცნობიერება, რაც უკლებლივ აისახება მის ქმედებებსა თუ აზროვნების წესზე, მის სულიერ ღირებულებათა სისტემაზე, მთელ მის ცხოვრებაზე. ასეთი ადამიანი, გარეგნულად, შეიძლება მორწმუნედაც წარმოუჩნდეს სულიერ ცხოვრებაში გამოუცდელი პიროვნების მზერას, რაზეც ასე შეგვაგონებს პავლე მოციქული:

– *„ღმერთსა აღიარებენ ვითარმედ იციან, ხოლო საქმით უარ-ჰყოფენ, საძაგელ არიან და ურჩნი, და ყოვლისა მიმართ საქმისა კეთილისა გამოუცდელ“* (ტიტე, 1:16). ანდა,

– *„რამეთუ უმეცარ იყვნეს იგინი სიმართლისა მისგან ღმრთისა და თვისსა მას სიმართლესა ეძიებდეს დამტკიცებად და სიმართლესა ღმრთისასა არა დაემორჩილნეს“* (რომ. 10,3).

ქრისტიანული ოჯახის არსის წარმოჩენისათვის აუცილებელია იმის გაცნობიერება, რომ შემოქმედმა *ადამიანი* მთელ მიწიერ სამყაროზე აამაღლა, მიანიჭა გონება და თავისუფალი ნება, განაშვენა თავისი *ხატებით* და ამით მისი

განსაკუთრებული, მაღალი დანიშნულება გამოკვეთა. ადამიანის სულიერი თვალთახედვა ღმერთისა და სულიერი სამყაროსკენ არის მიმართული, სხეულებრივი კინოტიერ სამყაროს აღიქვამს.

ადამიანის უპირველესი დანიშნულება ღვთის განდიდებაა. იგი მოწოდებულია უერთგულოს ღმერთთან არსებულ კავშირს, შეიცნოს და განადიდოს შემოქმედი, სულით ისწრაფოდეს მისკენ, ხარობდეს მასთან ერთობით და მასში ცხოვრობდეს. ამისთვის ადამიანი თავისი პირველსახის ღირსი უნდა შეიქნას. სხვა სიტყვებით - იგი მოწოდებულია ვიდოდეს სრულყოფისაკენ, გაუფრთხილდეს თავის თავში ღვთის **ხატებას**, და აღორძინებისა და სულიერი სრულყოფილების გზით ღვთის **მსგავსებას** მიაღწიოს.

ყოველივე ზემოთქმულის მოხმობა ერთობ მნიშვნელოვნად გვესახება **ქრისტიანული ოჯახის** ჭეშმარიტი დანიშნულების წარმოჩენისათვის, რომელიც თავისუფალი იქნება ყოველგვარი ცრუ ორიენტირის, წარმოსახვისა თუ ილუზიისაგან, და რაზეც ცხადად მიანიშნებს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II თავის ქადაგებებში. კერძოდ, იგი ბრძანებს:

- „ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემა, რომელიც კაცობრიობის წინაშე დგას, **ოჯახის პრობლემაა**, რომელიც იმის გარკვევას გულისხმობს, თუ როგორი ურთიერთობა უნდა არსებობდეს როგორც მეუღლეთა, ისე მშობლებსა და შვილებს შორის“ (ილია II, 1997: 167). მისივე შეგონებით:

- „მტკიცე ოჯახი – ჩვენი ერის საიმედო მომავალია. პირველ რიგში იგი უნდა იყოს მტკიცე, რათა ერი და სახელმწიფოც მტკიცე იყოს. თავისთავად ჩნდება კითხვა, რა არის საწინდარი იმისა, რომ ოჯახი მტკიცე იყოს? არსებობს შეხედულება, რომ ოჯახი იგივე მცირე სახელმწიფოა, ...“ (ილია II, 1997: 168) და მრავალი სხვა, რის შესახებაც გვსურს გავამახვილოთ ყურადღება.

I. ოჯახის არსი და მნიშვნელობა, ოჯახური თანაცხოვრების მიზანი

„...ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღმრთისასა და სიმაართელსა მისსა, და ესე ყოველი შეგეძინოს თქვენ“ (მთ. 6, 33), ბრძანებს მაცხოვარი. ეკლესიის წიაღში ცათა სასუფეველის დამკვიდრების ორი კუროთხეული გზა არსებობს – **ქალწულობისა** და **ოჯახური თანაცხოვრების**, ანუ ქრისტიანული ქორწინების. ორივე გზა საპატიოა და ზეცად ამყვანებელი, თუმცა პირველს მეორესთან შედარებით გარკვეული უპირატესობა გააჩნია, რაც სულ მცირედიტაც არ აკნინებს ღვთივკუროთხეულ ცოლ-ქმრულ ურთიერთობებს, რაზეც ასე განგვსწავლის დედა ეკლესია:

– „საიდუმლო^Y ესე დიდ არს, ხოლო მე ვიტყვ^K ქრისტესთ^Kის და ეკლესიისა“
(ეფეს. 5, 32);

– „...დაუტყოს კაცმან მამა^Y თ^Kისი და დედა^Y თ^Kისი და შეეყოს ცოლსა თ^Kისსა,
და იყვნენ ორნივე იგი ერთ **P**ორც, ვითარმედ არღარა არიან ორ, არამედ ერთ **P**ორც“
(მთ. 19, 5-6);

– „ცოლნი დაემორჩილენით თვისთა ქმართა, ვითარცა უფალსა, რამეთუ თავი
არს ქმარი ცოლისა“ (ეფეს. 5, 22-23);

– „ქმართა გიყვარდეთ ცოლნი თვისნი, ვითარცა ქრისტემან შეიყვარა ეკლესია,
და თვისი მისცა მისთვის“ (ეფეს. 5, 25).

– „მოდვრებად დედათა არა უბრძანებ, არცა მთავრობა ქმრისა, არამედ რაითა
იყოს იგი მყუდროებით“ (I ტიმ. 2, 12);

უფლისმიერ ამ შეგონებათა ფონზე, გვსურს უწმინდესისა და უნეტარესის
სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის ილია II ქადაგებებიდან ფრა-
გმენტები მოვიყვანოთ:

– „...ადამიანის ამქვეყნიური ცხოვრების უმთავრესი მიზანი სასუფეველის
მოპოვებაა, დანარჩენი ყველაფერი, – სამშობლო, ოჯახი, შეილები, ახლობლები,
მეგობრები და ყოველივე ამქვეყნიური მოღვაწეობა ამ მიზნით უნდა იყოს წარ-
მართული“ (ეპისტოლე, 2012: 16);

– „მიწიერი ჩვენი ყოფა სინამდვილეში გამოცდაა და ჩვენ ვაღდებულნი ვართ ეს
გამოცდა ჩავაბაროთ. ამას კი მხოლოდ იმ შემთხვევაში შევძლებთ, თუ ვიცხოვრებთ
რწმენით, სასოებითა და სიყვარულით“ (ილია II, 2008: 155);

– „ღვთისმოშიშება, თავმდაბლობა, სიბრძნე, კეთილზნეობა... – ის თვისებებია,
რომელიც კარგი ოჯახის არსებობისათვის აუცილებელ საფუძველს ქმნის“ (ილია II,
2008: 140);

– „...ჩვენი მიწიერი ყოფა მეზავრობას ჰგავს; ამიტომაც ვისაც არ ახსოვს, რომ
იგი სტუმარია წუთისოფლისა და დღეს თუ ხვალ მარადიულ ცხოვრებას უნდა
ეზიაროს, გამოუსწორებელ შეცდომას უშვებს“ (ილია II, 2008: 145);

ამგვარად, ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, არც ერთი ადამიანური
ურთიერთობა იმდენად მნიშვნელოვანი არ არის, როგორც ქორწინება, ცოლ-ქმრული
კავშირი. ეს კავშირი უძველესია და ადამიანთა მოღვმის შექმნისთანავე დადგენილი.
იგი დაფუძნებულია სჯულზე, რომელიც ღმერთმა დაადგინა და დაუწესა ადამიანურ
ბუნებას. ცალ-ცალკე ქალი და კაცი არ არიან ისინი, რაც უნდა იყვნენ თავიანთი
არსის თანახმად და მხოლოდ მაშინ იწყებენ სისხლსავე ცხოვრებას, როდესაც
ქორწინებით ერთსულ და ერთხორც იქმნებიან.

უაღრესად დიდი მნიშვნელობის გამო, ეკლესია სათუთად უფროხილდება რა
ოჯახის სიმტკიცესა და ერთიანობას, განაჩინებს:

- „ხოლო მე გეტყვი თქვენ, რამეთუ ყოველმან რომელმან განუტეოს ცოლი თვისი, თვინიერ სიტყვისა სიძვისა, მან ამრუშა იგი“ (მთ. 5.32);

- „აწ უკუე რომელნი იგი ღმერთმან შეაუღლნა, კაცი ნუ განაშორებს“ (მთ. 19.6).
ყოველივე ზემოთქმულთან დაკავშირებით, კვლავ, მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის ილია II შეგონებას გავისხენებთ:

- „სახარებიდან ნათლად ჩანს, რომ ადამიანთა შორის არცერთ ურთიერთობას არა აქვს ისეთი მაღალი დანიშნულება, როგორც ცოლ-ქმრის ურთიერთობას, რომელთა წმიდა კავშირიც უფლისგან განუყოფელი თანაცხოვრებისთვისაა დალოცვილი“ (ილია II, 2008: 140).

ამდენად, დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ ცოლქმრული ბედნიერება მხოლოდ მაშინ არის ღვთივსათნო და ქების ღირსი, როცა *მეუღლეები იცავენ უფლის ყველა მცნებას, მისდევენ ქრისტეს ეკლესიის ყველა წესს*, ცდილობენ ღვთივსათნო ცხოვრებას, არიან ერთმანეთის ერთგულნი, პატივს სცემენ ურთიერთს და აქვთ სხვა სათნოებებიც.

II. მეუღლეების ვალდებულებები ღვთის, ქვეყნისა და პიროვნების წინაშე

უწმიდესი და უნეტარესი ილია II ერთ-ერთ თავის ქადაგებაში ბრძანებდა, რომ თითოეული ადამიანი უნდა *ადიდებდეს უფალს, უყვარდეს სამშობლო და უყვარდეს მოყვასი თვისი*. სწორედ ეს ტრიადა გახლავთ ის სულიერი ვექტორი, რომელიც სწორ გეზს განუსაზღვრავს თითოეულ ადამიანს სასუფეველისაკენ.

მისივე მითითებით, *ქრისტიანული ზნეობისა და აზროვნების მთავარი არსი* შემდეგი უფლისმიერი სწავლებითაა გადმოცემული (ილია II 2008: 142): *„შეიყუარო უფალი ღმერთი შენი ყოვლითა გულითა შენითა და ყოვლითა სულითა შენითა და ყოვლითა გონებითა შენითა. ესე არს დიდი და პირველი მცნებაჲ. და მეორე მსგავსი ამისი: შეიყუარო მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თქვისი. ამათ ორთა მცნებათა ყოველი სჯული და წინაჲსწარმეტყუელნი დამოკიდებულ არიან“* (მთ. 22, 37-40). სწორედ ზემოხსობილი სიტყვები გახლავთ განმსაზღვრელი *მეუღლეების ვალდებულებებისა* ღვთის, ქვეყნისა და მოყვასის წინაშე.

იმის გასარკვევად თუ რას ნიშნავს *უფლის სიყვარული* წმიდა იოანე მახარებელს მოუხსინოთ: *„უკუეთუ ვისმე უყუარდე მე, სიტყუანი ჩემნი დაიმარხნეს, ... ხოლო რომელსა არა უყუარდე მე, სიტყუანი ჩემნი არა დაიმარხნეს“* (ინ. 14, 23-24).

ამგვარად, ცხადზე უცხადესია, რომ სრული ოჯახური ბედნიერებისათვის, ცოლ-ქმარს უფლის სიტყვების მთელი გულისყურით მოსმენა ჰმართებთ, რადგან ბრძანებს უფალი: „...**თქნინერ ჩემსა არარაჲ ძაღვიც ყოფად არცა ერთი**“ (ინ. 15, 5). უფლისმიერი შეგონებით განისაზღვრება კიდევ *თითოეული ადამიანის ჯგაფი*, რომლის შესახებაც ბრძანებს უფალი: „...**რომელსა უნებს შემდგომად ჩემსა მოსვლას, უვარყავნ თავი თქნისი, და აღიდენ ჯგაფი თქნი და შემომიღვინ მე**“ (მკ. 8, 34).

სხვაგვარადაც ვიტყვით. ოჯახში ისეთი სულიერო გარემო უნდა სუფევდეს, რომ მისი თითოეული წევრი **ღვთის ნებას** ეძიებდეს და ძაღლონეს არ იშურებდეს მის აღსასრულებლად, რათა მართებული წარმოდგენა ჩამოგვიყალიბდეს **სიცოცხლის საზრისის** მიმართ.

მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის ილია II 2012 წლის საშობაო ეპისტოლეში ვკითხულობთ:

– „**უღმერთოთა ნაწილი სიცოცხლის აზრს მხოლოდ ამქვეყნიური კეთილდღეობის სხვისთვის შექმნაში ხედავს; სხვანი – შვილების ყოლაში, რადგან მომავალს ანიჭებენ დიდ მნიშვნელობას, მაგრამ მათ არა აქვთ პასუხი თუნდაც ისეთ მარტივ კითხვებზე, როგორცაა მაგ.: რა აზრი აქვს გამრავლებისათვის ზრუნვას, თუ შთამომავლობა შენთან ერთად არარაობად უნდა იქცეს? მით უმეტეს, რა აზრი აქვს პროგრესს, კაცობრიობისათვის ზრუნვას, თუ ჩვენი მონაპოვარი მოხმარდება მათ, ვინც ხვალ აღარ იარსებებს?**“

ეს ადამიანები გარკვეულწილად სხვისთვის ცხოვრობენ, მაგრამ მათი ყოფის მიზანს ასეთი აზროვნება სრულიად აუფასურებს.

ისინი გაცილებით დასაფასებელნი არიან, ვიდრე „ლოგიკურად“ მოაზროვნენი, რომელნიც მიიხნევენ, რომ ყველაფერი უნდა გააკეთონ საკუთარი ბედნიერებისათვის და ასევე ბედნიერად დაამთავრონ ცხოვრება აქ, რადგან მათთვის იმქვეყნიური არაფერი არ არსებობს.

ეს არის ყველაზე პრიმიტიული დამოკიდებულება სიცოცხლისადმი და რაოდენ სამწუხაროა, რომ ჩვენს დროში მსოფლიოში სწორედ ამგვარი განწყობისათვის ხდება ხელის შეწყობა“ (ეპისტოლე, 2012: 7-8).

მაცხოვარი იოანე მახარებლის პირით გვამცნობს: „**თქვენ მეგობარნი ჩემნი ხართ, უკუეთუ ჰყოთ, რომელსა ესე გამცნებთ თქვენ**“ (ინ. 15, 14), რითაც საცნაურდება, რომ ოჯახი ეკლესიის წიაღში აღწევს მთელ სისრულეს, რაც მისი თითოეული წევრის ცხოვნების აუცილებელი პირობაა.

თუ გონიერი მზერით მიმოვიხილავთ ყველა იმ საშუალებას, რასაც **დედა ეკლესია** ფლობს მორწმუნეთა **ნებელობასა, გულსა და გონებაზე** ზემოქმედების მოხდენის მიზნით, სავსებით მართებულად, **ეკლესია** დედის მუცელს შეიძლება შევადაროთ. ჩვილი მუცლადყოფნის პერიოდში ვითარდება და შემდეგ იბადება

ამქვეყნიური ცხოვრებისათვის. მსგავსად ამისა, ეკლესიის წიაღში, ადამიანი (ნათლისღებით) სულიერად იშვება, ხოლო საიდუმლოთა მღვდელმოქმედებით, ღვთისმსახურებაში მონაწილეობით, საეკლესიო წესწვეულებების აღსრულებით, ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლის, ანგელოზებისა და წმინდანთა მეოხებით, სულიერად იზრდება, ძლიერდება და ვითარდება, რითაც მისი სული უნარს იძენს, მუდამ უფლის სიახლოვეს იმყოფებოდეს, და ამ ქვეყნიდან გასვლის შემდეგ, იშვება კიდევ მარადიული ნეტარი ცხოვრებისათვის, რაც ოჯახის უპირველეს მისიას წარმოადგენს.

III. ოჯახის სიმტკიცის აუცილებელი პირობები

ერთ-ერთ საშობაო ეპისტოლეში სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი ილია II აღნიშნავს: „ღღეს ჩვენი ქვეყანა მრავალი პრობლემის წინაშე დგას. გადაუჭრელი და გამოსასწორებელი ბევრი საკითხია, რომელიც საზოგადოებისგან სწრაფ რეაგირებას ითხოვს, მაგრამ არაფერს არ ექნება აზრი, ... თუ ჩვენს მომავალზე სერიოზულად არ ვიზრუნეთ (ილია II, 2008: 144).

ამგვარად, ქვეყნის წინაშე ერთ-ერთი უდიდესი მოვალეობა ოჯახისა, შვილიერება, ბავშვების სწორი აღზრდა გახლავთ, რაშიც, მამასთან ერთად, უდიდესი როლი დედას განეკუთვნება.

გვსურს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის, მისი უწმიდესობის და უნეტარესობის ილია II ქადაგებებიდან ფრაგმენტი გავიხსენოთ, რომელიც ქალის როლის წარმოჩენას ეხება: „საზოგადოებაში ქალისთვის უფრო საპატიო და დასაფასებელი მოვალეობა, ვიდრე შვილების სწორი აღზრდაა, არ არსებობს“. ასევე, აქვეა ქალებისადმი მოწოდება გულმხურვალე ღოცვის, მოწყალების საქმეთა და სხვა სათნოებათა აღსრულებისათვის (ილია II, 1997: 212).

მართლმადიდებლური თვალთახედვით ქვეყნის ცხოვრებაში ქალის როლი ძალზე მნიშვნელოვანია, რისი დასტურიცაა:

- ქალი მეუღლე, დედა, დიასახლისი, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართული;
- ქალი ხატმწერი, საღვთისმსახურო შესამოსლისა და სხვადასხვა ნივთების მქარგველი, ტიხრული მინანქრისა თუ ხეზე კვეთის ოსტატი;
- ქალი ღვთისმსახურებაში ჩართული, როგორც მგალობელი თუ მედავითნე (წიგნის მკითხველი);
- მონაზონი ქალები, რომელთა რიცხვიც დღითი დღე იზრდება და მრავალი სხვა.

ამდენად, საზოგადოებაში როგორც კაცის ისე მანდილოსნის როლი ძალზე მნიშვნელოვანია, რაც ქრისტიანული სწავლების თანხმეორია. წმიდა პავლე მოციქული გვამცნობს: „არა არს რჩევა მამაკაცისა, არცა დედაკაცისა, რამეთუ თქვენ ყოველნი ერთ ხართ ქრისტე იესუს მიერ“ (გალ. 3.28). ამასთან, კაცს მან-დილოსნისადმი უდიდესი კრძალულებისაკენ მოუწოდებს უფალი, რომელიც ბრძანებს: „ქმარნი ეგრეთვე თანა-მკდრ ეყვებით შენდობით, ვითარცა უუძღურესა ჭურჭელსა, დედათა მისცემდით პატივსა, ვითარცა თანამკდრთა მადლისა ცხოვრებისათა, რაჲთა არა დაბრკოლდებოდინ ლოცვასა თქვენსა“ (1 პეტრ. 3.7).

მისი უწმიდესობა ბრძანებს:

– „ქალზე დიდად არის დამოკიდებული, თუ რამდენად იღბლიანი იქნება ქორწინება. ამიტომაც თავიდანვე განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, თუ ვის ირჩევს ადამიანი ცხოვრების თანამგზავრად. ასევე გასათვალისწინებელია ის წინაპირობანი, რაც განსაზღვრავს ამ კავშირს. თუ ოჯახის შექმნას მხოლოდ ხორციელი ვნება, ან ანგარება განსაზღვრავს, ფაქტობრივად იგი თავიდანვე განწირულია დარღვევისათვის, რადგან მიწიერ, წარმავალ ღირებულებებზეა დაფუძნებული“ (ილია II, 2008: 140).

და კვლავ, მსჯელობს რა ოჯახის სიმტკიცეზე, მისი უწმიდესობა გვმოდგვრავს:

– „ოჯახში ნორმალური ცხოვრების დამკვიდრებისათვის აუცილებელია უფროსის პატივისცემა, იერარქიის დაცვა, მოთმინების უნარი. ასევე უდიდესი სათნოებაა თავდადება. ღირსეული მეუღლენი ერთმანეთისა და შვილებისადმი სწორედ მსხვერპლშეწირული სიყვარულით ცხოვრობენ, რაც მოყვასისადმი მათ ქრისტიანულ დამოკიდებულებას განაპირობებს“ (ილია II, 2008: 141).

ოჯახური თანაცხოვრება მეტად რთულია და მის კეთილდღეობას მრავალი ფაქტორი განსაზღვრავს, რომელთა შორის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი ილია II განსაკუთრებულ ყურადღებას აბორტის თემას უთმობს. იგი მიიჩნევს რომ კაცობრიობის ერთ-ერთი უდიდესი ცოდვა მუცლად მოწყვეტა – აბორტია. მოგვყავს ფრაგმენტები მისი უწმიდესობის ეპისტოლედან:

– „ამ ცოდვის ჩამდენ მეუღლეთა თანაცხოვრება თანდათან წამებად იქცევა: შვილები მშობლებს აღარ ემორჩილებიან, ბავშვები ავადმყოფები ჩნდებიან, თვითონ დედ-მამას კი სხვადასხვა დაავადება ახსენებს თავს, გულგრილი ხდება მათი ურთიერთობაც და ღალატი ცხოვრების წესად ექცევათ“ (ილია II, 2008: 143);

– „საზოგადოება სავსეა შვილისმკვლელი მშობლებით და ყველაზე ცუდი კი ისაა, რომ მათ ცოდვის შესატყვისი განცდა არა აქვთ“ (ილია II 2008: 144);

– „რა თვისების მატარებელი იქნება ის თაობა, რომლის დედაც, მამაც, ბებიაც, დეიდაც და, საერთოდ გარშემო მეოფთა წრე, უსასტიკეს მკვლელობათა ჩამდენია. ეს ცოდვა ბუმერანგივით მოუბრუნდება ყველას“ (ილია II 2008: 144),

... და მრავალი სხვა, რაც ნათლად წარმოაჩენს *ძირითად მიზეზებს ოჯახის სულიერი რღვევისა*, თუნდაც რომ გარეგნულად ოჯახი მტკიცე ჩანდეს.

IV. შვილების აღზრდის საკითხი

შვილების აღზრდის საკითხზე საუბარს **წმ. გრიგოლ პალამას** შეგონებით დავიწყებთ, რომლის მიხედვით - *ყოველი პიროვნება, რამდენადაც შესაძლებელია, თანაზიარი უნდა გახდეს ადამიანთა ხსნის საღმრთო აღმშენებლობის გზისა, რისი დასაწყისიც ნათლისღება გახლავთ, შუა ნაწილი – ღვთისსათნო ცხოვრება და საქმეთა სახარებისეული სწავლებით წარმართვა, ხოლო დასასრული – ვნებებზე გამარჯვება (პალამა, 1993: 217).*

ვფიქრობთ აღნიშნული სწავლება ის ღერძი გახლავთ, რომელსაც უნდა დაეფუძნოს ბავშვთა აღზრდა. „...ვერანაირი მიწიერი სიმდიდრე, სულიერ სიცარიელეს ვერ ამოაგებს“, ბრძანებს მისი უწმიდესობა და მოგვმართავს:

– „**ბავშვისათვის** მოყვასი მისი ოჯახის წევრებსა და ახლობელთა ვიწრო წრეს ნიშნავს. **მოზრდილი** ადამიანისათვის – „მოყვასის“ სივრცეს მისი ქვეყანა და ხალხი ავსებს. მასთანაა იგი დაკავშირებული სახელმწიფოებრივი თუ პოლიტიკურ-მოქალაქეობრივი ვალდებულებებით. საკუთარი ხალხის კულტურა, ცხოვრების წესი, თუ ტრადიცია არის მისთვის მშობლიური და საყვარელი.

უკვე სრულად განვითარებული, მაღალი ზნეობის პიროვნებებისათვის კი ნებისმიერი ადამიანი მოყვასია.

უნდა ითქვას ისიც, რომ მესამე **ასაკობრივი** საფეხური გულისხმობს პირველი და მეორე საფეხურის აუცილებელ არსებობას ისევე, როგორც მეორე საფეხური გულისხმობს პირველი საფეხურის არსებობას“ (ილია II, 2008: 133).

პატრიოტულად ბავშვთა აღზრდის თემასთან დაკავშირებით, მისი უწმიდესობა და უნეტარესობა ილია II, **ვაჟა-ფშაველას** მოსაზრებებზე ამახვილებს მორწმუნე ერის ყურადღებას: „...რომელი ადამიანიც თავის ერს ემსახურება კეთილ-გონიერად და ცდილობს თავის სამშობლო ადამადლოს გონებრივ, ქონებრივ და ზნეობრივ, ამით ის უმზადებს მთელს კაცობრიობას საუკეთესო წევრებს, საუკეთესო მეგობრებს, ხელს უწყობს მთელი კაცობრიობის განვითარებას, კეთილდღეობას... ყოველი მამულიშვილი თავის სამშობლოს უნდა ემსახუროს მთელის თავის ძაღლონით, თანამოძმეთა სარგებლობაზე უნდა ფიქრობდეს და, რამდენადაც გონივრული იქნება მისი შრომა, რამდენადაც სასარგებლო გამოდგება მშობელი ქვეყნისათვის მისი ღვაწლი, იმდენადვე სასარგებლო იქნება მთელი კაცობრიობისათვის“ (ილია II, 2008: 133).

აჯამებს რა ზემოთქმულს, მისი უწმიდესობა ასკვნის: „*აი, აქა აქვთ დაშვებული შეცდომა კოსმოპოლიტებს. ისინი მესამე საფეხურს მეორის გარეშე მოიაზრებენ და ადამიანებს არაჯანსაღი, უშინაარსო, უსულო საზოგადოების შექმნისაკენ უბიძგებენ*“ (ილია II, 2008: 133).

და კვლავ უწმიდესი და უნეტარესი დასძენს:

– „*ოჯახი, ახლობელთა წრე, სამშობლო, მოყვასი, სამყარო ის კიბეა, რომლის თითოეული საფეხური მომდევნოს საყრდენია და მის გარეშე წარმოუდგენელი პიროვნების შინაგანი მთლიანობის შექმნა. ამიტომაც, თუ გვსურს ვიყოთ თავისთავადნი და არა უფორმო, უსახო, საზოგადო მასის წარმომადგენელნი, უნდა ვიყოთ ეროვნული სულის ღირსეული მატარებელნი. ასე აღზრდილი ადამიანი ყოველთვის პატივს მიაგებს სხვა ეროვნების წარმომადგენელთ, სათანადოდ აფასებს როგორც საკუთარს, ისე სხვათა ღირსებასა და თავისთავადობას. ასეთი ადამიანი პიროვნებაა, რადგან მას თავისი მეობა აქვს. იგივე ითქმის ერზეც. ასეთი ადამიანებისაგან შემდგარი ერი პიროვნული სახის მატარებელია, თავისთავადია და ამით არის სწორედ დასაფასებელი*“ (ილია II, 2008: 133).

ამასთან, განაგრძობს რა ამ თემაზე საუბარს, ჩვენი ეკლესიის საჭეთმპყრობელი ასე გვმოდგვრავს:

– „*ყოველი ქრისტიანი მოწყალე სამართვლის მსგავსად არა მხოლოდ თავისიანებისა და ახლობლების, არამედ საერთოდ, მიუხედავად მათი ეროვნებისა და რელიგიური რწმენისა, ყველა ადამიანის მიმართ მოწყალე უნდა იყოს, რადგან ქრისტიანულმა სიყვარულმა საზღვრები არ იცის*“ (ილია II, 1997: 213).

– „*ჭკმშართების შეცნობა და თავისუფლება სუფთა, უმანკო გულიდან მომდინარეობს. გული ჩვენი მესამე თვალია. რწმენა, სასოება და სიყვარული მისი უმთავრესი თვისებებია. მაგრამ ეს სათნოებანი შელახულია ჩვენი ცოდვებით. სწორედ ცოდვით დაცემამ დააშორა ადამიანი ღმერთს. თუ გვსურს უფალთან დაახლოება, ცოდვებისაგან თანდათანობითი განშორებითა და ჩვენი თავის შეცნობით უნდა დავიწყეთ*“ (ილია II, 2008: 149-150).

სწორედ ასე გვესახება მოზარდებში სწორი ორიენტირების, ქრისტიანული აზროვნების ჩამოყალიბება და მათი სულებისათვის ზრუნვა, რათა ჩვენც და ჩვენმა შვილებმაც ვისმინოთ ყოვლადსამართლიანი მსაჯულისაგან: – „*კეთილო მონაო სახიერო და სარწმუნოო! მცირედსა ზედა სარწმუნო იქმენ, მრავალსა ზედა დაგადგინო შენ; შევედ სიხარულსა უფლისა შენისასა*“ (მთ. 25,21).

V. რა უნდა მიიღოს მოზარდმა ოჯახიდან, სკოლიდან და ეკლესიიდან

საქართველოს ეკლესიის მწვემსმთავარი დღენიადაგ ზრუნავს რა თავის სამწესოზე, და განსაკუთრებით კი მოზარდ თაობაზე, მთელ ერს მიმართავს:

– „...დღეს, როგორც არასდროს, საჭიროა კავშირი ოჯახს, სკოლასა და ეკლესიას შორის“ (ილია II, 2008: 157).

ძალზე აქტუალურად გვესახება რა ზემოაღნიშნული შეგონება, დავძენთ:

აუცილებელია იმის გაცნობიერება, თუ რაოდენ განუზომელია საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის როლი ქართველი ერის სულიერი მთლიანობის, მისი ზნეობრივი განმტკიცების, საქართველოს ეროვნული სახელმწიფოებრიობის გაძლიერებისა და ქვეყნის აღმშენებლობის საქმეში. ასევეა დღესაც. ეკლესიისა და სახელმწიფოს ჰარმონიული ურთიერთობის გარეშე არ მოიაზრება პოლიტიკურად და ეკონომიკურად დამოუკიდებელი ძლიერი სახელმწიფოს, საქართველოს მომავალი. ვერც პოლიტიკური და კულტურული, სოციალური, ეკონომიკური თუ სამართლებრივი საკითხები ვერ მიიღებენ ისეთ მიმართულებას და გადაწყვეტას, რაც ღვთისათვის სათნო და ხალხისთვის საკეთილდღეო იქნება.

წმიდა ილია მართალი, რომელიც ერის უტეხი სულისა და ყოველთა ერთობის ნიშანსეგად წარმოგვიჩნდება, ასე შეგვაგონებს:

– „...ერის პირქვე დამხობა, გათახსირება, გაწყალება იქიდან დაიწყება, როცა იგი თავის ისტორიას ივიწყებს, როცა მას ხსონა ეკარგება თავისი წარსულისა, თავისი ყოფილის ცხოვრებისა. დავიწყება ისტორიისა, თავისი წარსულისა და ყოფილის ცხოვრების აღმოფხვრა ხსონისაგან – მომასწავლებელია ერის სულით და ხორციით მოშლისა, დარღვევისა და მთლად წარწყმედისაცა. წარსული – მკვიდრი საძირკველია აწმყოსი, როგორც აწმყო – მომავლისა. ეს სამი სხვადასხვა ხანა, სხვადასხვა უამი ერის ცხოვრებისა ისეა ერთმანეთზედ გადაბმული, რომ ერთი უმეოროდ წარმოუდგენელი, გაუგებარი და გამოუცნობია. ამიტომაც არის ნათქვამი ერთი ბრძნისაგან, რომ აწმყო, შობილი წარსულისაგან, არის მშობელი მერმისისა“ (ჭავჭავაძე, 2005: 368);

– „ქრისტეს რჯული ქართველებისათვის მარტო სარწმუნოებითი აღსარება კი არ იყო, იგი ამასთან ერთად პოლიტიკური ქვითკირიც იყო საქართველოს მრავალ ნაწილების გასაერთებლად და შემოსაკრებად. ერთობა სარწმუნოებისა ერთობას ერისას მოასწავებდა“ (ჭავჭავაძე, 2005: 425), და ა. შ.

სწორედ ამ სულისკვეთებით უნდა აღიზარდოს მოზარდი თაობა, თუმცა, ვფიქრობთ, ყველამ უნდა გავითვალისწინოთ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მეთაურის, მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის ილია II მითითებები:

– „მინდა თქვენი ყურადღება შევაჩერო ამ მოვლენაზე, რომ უფრო ნათლად გავერკვიოთ რა ვითარებაში გვიწევს ცხოვრება.

საზოგადოებრივი ყოფისადმი „ახალი მიდგომა“ ჯერ გამოიხატა იმით, რომ შეეცადნენ ადამიანისათვის დაევიწყებინათ **ცოდვის განცდა** და ამოქმედდა ასეთი პრინციპი: ნებისმიერი ქმედება მისაღებია, თუ იგი არ ზღუდავს სხვის თავისუფლებას. მაგ.: სხვისი უზნეობა თუ მე არაფერს მიშავებს, ეს ქმედება უარყოფითი აღარ არის...

და დაიწყო ამგვარი აზროვნების ყველგან დამკვიდრება, რაც არის აჯანყება ზნეობისა და ადამიანურობის წინააღმდეგ.

თავისუფლება და ზნეობრიობა ბუნებითაა ადამიანისათვის, რომელიმე მათგანის უგულვებელყოფა იწვევს პიროვნების და ასევე საზოგადოების დამახინჯებას“ (ეპისტოლე, 2012: 8-9).

უფალი მეფსაღმუნე დავითის პირით გვამცნებს:

– „უკეთუმცა ერსა ჩემსა ესმინა ჩემი... რათამცა მტერნი მათნი დამემდაბლნეს, და მაჭირგებელთა მათთა ზედა დამცა მედგა ხელი ჩემი“ (ფს. 80,13-14).

ვფიქრობთ, ამ სიტყვებში ნათლად ჩანს ჩვენი ერის დღევანდელი რთული ყოფის უმთავრესი მიზეზი, რისთვისაც ჩვენს სათქმელს, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის, მისი **უწმიდესობისა და უნეტარესობის ილია II** ქადაგებებიდან ამოკრებილი ფრაგმენტებით დავასრულებთ:

– „მოგმართავთ ყველას, განსაკუთრებით ახალგაზრდებს, შეინარჩუნეთ ჩვენი თვითმყოფადობა, ჩვენი ტრადიციული ქრისტიანული ცხოვრების წესი. ... იბრძოლეთ ჩვენი გმირი წინაპრების მსგავსად, რათა საკუთარ თავში და თქვენს გარშემო დაიცავით თქვენი წილი საქართველო. დღეს ეგ ომია თქვენი დიდგორი, თქვენი ბასიანი (ილია II, 2008: 192);

– „უნდა იცოდეთ, რომ ქართული იდეა ორ უმთავრეს სვეტს ეყრდნობა. ესაა სულიერი ღირებულებები ... და ეროვნულ-კულტურული ფასეულობები ...“ (ილია II, 2008: 192);

– „...ისწრაფეთ შერიგებისა და ერთსულოვნებისაკენ, ისწავლეთ ერთმანეთის მოსმენა და პატიება, ისწავლეთ საკუთარი ცოდვებისა და შეცდომების დანახვა და სინანული, და თქვენი ცხოვრება სწორი გზით წარიმართება“ (ილია II, 2008: 160);

– „საქართველო კელავაც აუცილებლად გადარჩება და გაბრწყინდება, მაგრამ ამას განახორციელებს **ის თაობა**, რომელიც ღვთის მცნების დამცველი და მისი ნების აღმსრულებელი იქნება (ილია II, 2008: 188).

ამით ვასრულებთ ჩვენს მწირ სიტყვას და საქართველოს მომავალს ვავედრებთ უფალს, რომლისა არს სუფევა, ძალი და დიდება მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, **ამინ!**

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ილია II 1997:** სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი ილია II. ეპისტოლენი, სიტყვანი, ქადაგებანი - წიგნი II. თბილისი: საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა, 1997.
- ილია II 2008:** სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი ილია II. ეპისტოლენი, სიტყვანი, ქადაგებანი - წიგნი III. თბილისი: საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა, 2008.
- ეპისტოლე 2012:** საადღვომო ეპისტოლე. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი **ილია II**. თბილისი: 2012.
- ჭავჭავაძე 2005:** წმ. ილია მართალი (ჭავჭავაძე ილია), სასკოლო ბიბლიოთეკა, თბილისი: გამომცემლობა - ბაკმი, 2005წ.
- ჭელიძე 2007:** ჭელიძე ე. სპეკალი მართლმადიდებლობისა. თბილისი: გამომცემლობა „ალილო“, 2007.
- პალამა 1993:** Св. Григорий Палама. Беседы (Омилии) Святителя Григория Паламы, ч. 1-я. Москва: издательство „Паломник“, 1993.